

ประเด็นถาม - ตอบ เรื่องการดำเนินการทางวินัย

๑. การพิจารณาดำเนินการในกรณีที่มีการร้องเรียนกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย มีขั้นตอนอย่างไรบ้าง

ตามหมวด ๒ ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นไว้ กล่าวคือ

๑. ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาว่าเรื่องที่กล่าวหาหรือกรณีเป็นที่สงสัยนั้น มีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชานั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ ส่วนในการดำเนินการของผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุ ตามมาตรา ๕๗ เพื่อพิจารณาในเรื่องดังกล่าวสามารถดำเนินการได้ตามที่กำหนดในข้อ ๕ ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ ดังนี้

๑.๑ ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ปรากฏในเบื้องต้นเพียงพอแก่การพิจารณาแล้ว ตามข้อ ๕ (๑) ก็ให้ผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ พิจารณาว่ากรณีนั้น มีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ อย่างไร โดยจะไม่ทำการสืบสวนก็ได้

๑.๒ ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่มีนั้นยังไม่เพียงพอที่จะพิจารณาได้ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ดำเนินการสืบสวนตามข้อ ๕ (๒) เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม ทั้งนี้ จะดำเนินการด้วยตนเองหรือจะให้ข้าราชการพลเรือนสามัญหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นเป็นผู้ดำเนินการสืบสวนแล้วรายงานมาเพื่อพิจารณาต่อไปก็ได้

อนึ่ง คำว่า “การสืบสวน” หมายถึง การสืบหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในเบื้องต้นเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยหรือไม่ นอกจากนี้การสืบสวนให้ทำในทางลับ (หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร ๐๒๐๖/ว ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๑ เรื่องหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการและการสอบสวนเรื่องราวร้องเรียนความเสียหายแก่ข้าราชการผู้ถูกดำเนินการหรือบุคคลภายนอก เช่น ผู้กล่าวหาหรือพยาน เป็นต้น

๒. ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องดังกล่าวมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นกระทำผิดวินัย กล่าวคือ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุ ตามมาตรา ๕๗ ได้พิจารณาและเห็นว่า กรณีปรากฏพยานหลักฐานเพียงพอที่เชื่อได้ว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัย ก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๖ ของ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ ดังนี้

๒.๑ ในกรณีที่เห็นว่ามีมูลเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง (ตามมาตรา ๘๑ - ๘๓ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑) ก็ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ดำเนินการตามหมวด ๓ การดำเนินการในกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

๒.๒ ในกรณีที่เห็นว่ามีมูลเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง (ตามมาตรา ๘๕ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑) ก็ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ดำเนินการ ตามหมวด ๔ การดำเนินการในกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

๓. ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องดังกล่าวไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัย โดยอาจเป็นกรณีตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๗ ของกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าว กล่าวคือ ไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะทราบได้ว่า ข้าราชการผู้ใดเป็นผู้กระทำผิดวินัยหรือน่าเชื่อได้ว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นกระทำผิดวินัย ไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวนสอบสวนต่อไปได้หรือการกระทำนั้นไม่เป็นความผิดวินัยเช่นนี้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ต้องให้ยุติเรื่องดังกล่าว

๒. ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ จะสามารถให้ผู้อื่นมีอำนาจดำเนินการทางวินัย (อำนาจทั้งหมดตามหมวด ๗ การดำเนินการทางวินัย) แทนตนได้หรือไม่

ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ สามารถดำเนินการมอบหมายอำนาจหน้าที่การดำเนินการทางวินัยได้ ตามมาตรา ๙๐ วรรคสาม แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยผู้รับการมอบหมายจะต้องเป็นผู้บังคับบัญชาระดับต่ำลงไป ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๑๑/ว ๓๕ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๓

๓. ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ สามารถดำเนินการทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรงได้อย่างไรบ้าง

กรณีการดำเนินการทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ตามมาตรา ๙๒ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น จะต้องมีการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ เพื่อให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแสดงหลักฐานเพื่อโต้แย้งแก้ข้อกล่าวหา ตามกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ ดังนี้

- (๑) ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ดำเนินการเอง
- (๒) สั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาดำเนินการ
- (๓) แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

๔. การดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง ตาม พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีหลักเกณฑ์วิธีการอย่างไรบ้าง

กรณีการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๓ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น ได้กำหนดให้ต้องดำเนินการโดยต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน (เว้นแต่เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งหรือมีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เช่น กรณี ป.ป.ช. หรือ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ก็ไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นอีก) โดยต้องมีการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแสดงหลักฐานเพื่อโต้แย้งแก้ข้อกล่าวหา ส่วนหลักเกณฑ์และวิธีการ ตลอดจนระยะเวลาในการสอบสวนดำเนินการเป็นไปตาม กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖

๕. คณะกรรมการสอบสวนวินัย มีองค์ประกอบอย่างไร และสามารถแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้หรือไม่

ตามข้อ ๑๘ ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดว่า คณะกรรมการสอบสวนให้แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนสามัญ ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกอย่างน้อยสองคน โดยให้กรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ เว้นแต่กรณีจำเป็นให้แต่งตั้งประธานและกรรมการจากข้าราชการฝ่ายพลเรือนที่มีใช้ข้าราชการการเมืองก็ได้ ซึ่งในขณะที่มีกรรมการแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวน ประธานกรรมการต้องดำรงตำแหน่งตามที่ ก.พ. กำหนด และกรรมการสอบสวนอย่างน้อยหนึ่งคนต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือ ผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตร การดำเนินการทางวินัยหรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการสอบสวนจะให้เป็นผู้ช่วยเลขานุการที่แต่งตั้งจากข้าราชการฝ่ายพลเรือนซึ่งมิใช่ข้าราชการการเมืองหรือแต่งตั้งจากพนักงานราชการหรือ ลูกจ้างประจำด้วยก็ได้

๖. ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิอย่างไรบ้างในการสอบสวน

สิทธิของผู้ถูกกล่าวหา มีดังนี้

๑. สิทธิรับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน (เพื่อทราบเรื่องที่กำลังกล่าวหาและบุคคลซึ่งจะทำการสอบสวน)
๒. สิทธิในการคัดค้านคณะกรรมการสอบสวน (หากกรรมการสอบสวนผู้นั้นมีเหตุคัดค้านตามกฎหมาย)
๓. สิทธิในการที่จะได้รับการแจ้งข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา
๔. สิทธิในการนำทนายความหรือที่ปรึกษาเข้าร่วมในการให้ปากคำของตน
๕. สิทธิในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์เพื่อหักล้างข้อกล่าวหา

ทั้งนี้ อาจร้องขอให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน ที่เห็นว่าสามารถหักล้างข้อกล่าวหาแทนตนก็ได้

๗. ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาถึงแก่ความตายระหว่างถูกดำเนินการทางวินัยจะต้องดำเนินการอย่างไร

ต้องยุติการดำเนินการทางวินัยทุกกรณี ไม่ว่าจะเป็นการสอบสวนวินัยอย่างไร ร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง แต่สำหรับในกรณีเป็นการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง ให้ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานต่อไปและทำความเข้าใจเพื่อเสนอเรื่องให้กระทรวงเจ้าสังกัดพิจารณาในเรื่องบำเหน็จบำนาญของผู้นั้นต่อไป (ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๔/๑๔๕๕๖ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐)

๘. กรณีแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง แต่ผลการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนและผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ จะต้องส่งเรื่องให้ อ.ก.พ. จังหวัด อ.ก.พ. กรม หรือ อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งผู้นั้นสังกัดอยู่พิจารณาหรือไม่

มาตรา ๕๗ วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติให้กรณีที่จะต้องส่งเรื่องให้ อ.ก.พ. จังหวัด อ.ก.พ. กรม หรือ อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งผู้นั้นสังกัดอยู่พิจารณานั้นจะต้องเป็นกรณีที่คณะกรรมการสอบสวน หรือผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ตามมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง หรือผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๔ ผู้หนึ่งผู้ใดเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงเท่านั้น ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการสอบสวนและผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต่างเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง กรณีจึงไม่ต้องด้วยมาตรา ๕๗ วรรคสอง ดังกล่าว ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ จึงไม่ต้องส่งเรื่องให้ อ.ก.พ. จังหวัด อ.ก.พ. กรม หรือ อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งผู้นั้นสังกัดอยู่พิจารณา แต่สามารถส่งลงโทษทางวินัยได้ตามควรแก่กรณีที่เห็นว่าเหมาะสมกับความผิด

๙. เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้ส่งลงโทษทางวินัยแล้ว จะต้องรายงานการดำเนินการทางวินัยไปที่ใด

มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ บัญญัติว่า “เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ส่งลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้หรือลงทัณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการโดยเฉพาะหรือสั่งยุติเรื่องหรืองดโทษแล้ว ให้รายงาน อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งผู้ถูกดำเนินการทางวินัยสังกัดอยู่เพื่อพิจารณา” ดังนั้น เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้ส่งลงโทษทางวินัยแล้ว จะต้องรายงานการดำเนินการทางวินัยไปยัง อ.ก.พ. กระทรวงโดยตรง โดยไม่ต้องรายงานการดำเนินการทางวินัยไปยังอธิบดี เพื่อให้อธิบดีรายงานต่อไปยัง อ.ก.พ. กระทรวง

๑๐. กรณีที่มีการร้องเรียนกล่าวหาว่าข้าราชการกระทำผิดวินัยและผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ได้ดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีไม่มีมูลตามที่มีการร้องเรียนกล่าวหาจึงให้ยุติเรื่องตามมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีดังกล่าวผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุ ตามมาตรา ๕๗ จะต้องรายงานการดำเนินการทางวินัยไปยัง อ.ก.พ. กระทรวง เพื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือไม่

มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า “เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ส่งลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้หรือลงทัณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการโดยเฉพาะหรือสั่งยุติเรื่อง หรืองดโทษแล้ว ให้รายงาน อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งผู้ถูกดำเนินการทางวินัยสังกัดอยู่เพื่อพิจารณา” จากบทบัญญัติดังกล่าวกรณีที่จะต้องรายงานการดำเนินการทางวินัยไปยัง อ.ก.พ. กระทรวง เพื่อพิจารณานั้น จะต้องเป็นกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้ส่งลงโทษทางวินัยสั่งยุติเรื่อง หรืองดโทษเท่านั้น ดังนั้น กรณีให้ยุติเรื่องตามมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงไม่จำเป็นต้องรายงาน อ.ก.พ. กระทรวง พิจารณา

๑๑. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง เป็นคำสั่งทางปกครองหรือไม่

การออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง ถึงแม้จะเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้บังคับบัญชาก็ตาม แต่คำสั่งดังกล่าวเป็นเพียงการพิจารณาทางปกครอง ตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กล่าวคือ เป็นเพียงขั้นตอนการดำเนินงานภายในของฝ่ายปกครอง เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องที่มีการกล่าวหาผู้ถูกกล่าวหาว่า ได้มีการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามข้อกล่าวหาหรือไม่ หากผู้ถูกกล่าวหาได้มีการกระทำความผิดวินัยผู้บังคับบัญชาก็จะมีการสั่งลงโทษทางวินัยซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๔๙/๒๕๕๒)

๑๒. ผู้ถูกสั่งลงโทษทางวินัยหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการจะใช้สิทธิอุทธรณ์ได้หรือไม่ และจะอุทธรณ์คำสั่งต่อผู้ใด

ตาม พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑๔ บัญญัติไว้ว่า ผู้ใดถูกสั่งลงโทษตาม พ.ร.บ. นี้หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๐ (๑) (๓) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบหรือถือว่าทราบคำสั่งการอุทธรณ์ และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.ค. โดย กฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๗ กำหนดว่าการอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือถึงประธาน ก.พ.ค. โดยใช้อ้อยคำสุภาพ และมีสาระสำคัญดังนี้ ชื่อ ตำแหน่ง สังกัด และที่อยู่สำหรับการติดต่อเกี่ยวกับการอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ คำสั่งที่เป็นเหตุแห่งการอุทธรณ์ และวันที่รับทราบคำสั่งข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ผู้อุทธรณ์ยกขึ้นเป็นข้อคัดค้านคำสั่งที่เป็นเหตุแห่งการอุทธรณ์ คำขอของผู้อุทธรณ์ ลายมือชื่อของผู้อุทธรณ์ ดังนั้นข้าราชการพลเรือนสามัญที่ถูกสั่งลงโทษทางวินัยไม่ว่าจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง (ปลดออก ไล่ออก) หรือไม่ร้ายแรง (ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนลดเงินเดือน) สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ โดยยื่นอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ ก.พ.ค. ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันทราบหรือถือว่าทราบคำสั่งลงโทษ สำหรับผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๐ (๑) (๓) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ก็สามารถใช้อุทธรณ์คำสั่งต่อ ก.พ.ค. ได้ทำนองเดียวกัน ในกรณีดังนี้

๑. เจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนได้โดยสม่ำเสมอ

๒. ขาดคุณสมบัติทั่วไป หรือมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย คือ ไม่มีสัญชาติไทย ไม่เลื่อมใสในการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ด้วยความบริสุทธิ์ใจ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เป็นบุคคลล้มละลาย เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เพราะกระทำความผิดทางอาญา เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

๓. เป็นผู้ที่ไม่สามารถปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในระดับอันเป็นที่พอใจของทางราชการ

๔. เป็นผู้ที่ย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ถ้าให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ

๕. เป็นผู้ถูกสอบสวนว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๙๓ และผลการสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะฟังลงโทษตามมาตรา ๙๗ วรรคหนึ่ง แต่มีมลทินหรือมีหมองในกรณีที่ถูกสอบสวน ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ

๖. เป็นผู้ต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษหรือต้องโทษจำคุกโดยคำสั่งของศาล ซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออก

๑๓. โทษทางวินัยของพนักงานราชการมีอะไรบ้าง

ตามระเบียบ นร. ว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบข้อ ๑๐ ของประกาศคณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ เรื่อง แนวทางการดำเนินการทางวินัยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้กำหนดโทษทางวินัยสำหรับพนักงานราชการไว้ดังนี้

๑. กรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามข้อ ๒๔ ให้หัวหน้าส่วนราชการมีคำสั่งไล่ออก ตามข้อ ๒๕

๒. กรณีกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ตามข้อ ๒๖ ให้หัวหน้าส่วนราชการสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินค่าตอบแทน ในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินค่าตอบแทนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษเป็นเวลาหนึ่งเดือน สองเดือน หรือสามเดือน หรือลดเงินค่าตอบแทนได้ครึ่งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินค่าตอบแทนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษ

๑๔. การอุทธรณ์และร้องทุกข์แตกต่างกันอย่างไร

การอุทธรณ์ตาม พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น ใช้สำหรับกรณีที่ ข้าราชการพลเรือนสามัญถูกลงโทษทางวินัย (ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน ปลดออก และไล่ออก) หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ ๖ กรณี ตามมาตรา ๑๑๐ (๑) (๓) (๕) (๖) (๗) และ (๘) แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้แก่

๑) เจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้สม่ำเสมอ

๒) ขาดคุณสมบัติทั่วไปฯ (ไม่มีสัญชาติไทย/ไม่เลื่อมใสการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข/ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ ถูกพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน/ล้มละลาย/เคยรับโทษจำคุกโดยคำ พิพากษาถึงที่สุดเพราะกระทำความผิดอาญา เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำ โดยประมาทหรือลหุโทษ)

๓) ไม่สามารถปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในระดับ ที่พอใจ

๔) หย่อนความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

๕) ถูกสอบสวนว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงและผลการสอบสวนไม่ได้ ความแน่ชัดพอที่จะฟังลงโทษ แต่มีมลทินหรือมัวหมอง

๖) ต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือลหุโทษหรือต้องรับโทษจำคุก โดยคำสั่งของศาลซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษปลด ออกหรือไล่ออก

ถ้าเป็นกรณีอื่นๆ นอกจากที่กล่าวมานี้จะต้องร้องทุกข์ เช่น ไม่ได้รับแต่งตั้งใน ตำแหน่งต่างๆ การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การย้าย การโอน หรือกรณีถูกสั่ง ให้ออกจากราชการ ๔ กรณี ได้แก่

๑) กรณีไม่ผ่านการทดลองการปฏิบัติหน้าที่ฯ

๒) กรณีขาดคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติต้องห้าม โดยไม่ได้รับการยกเว้นอยู่ ก่อนหรือมีกรณีต้องหาอยู่ก่อน แต่ภายหลังขาดคุณสมบัติเนื่องจากกรณีต้องหาในเรื่อง อายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี ไร้ความสามารถ/เสมือนไร้ความสามารถ/วิกลจริต/ จิตฟั่นเฟือน/เป็นโรคต้องห้ามบกพร่องในศีลธรรมอันดีจนเป็นที่รังเกียจของสังคม เป็นกรรมการหรือมีตำแหน่งในพรรคการเมือง เคยถูกลงโทษปลด/ไล่ออกจากราชการ เคยทุจริตการสอบเข้ารับราชการหรือเข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐ

๓) ขาดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งโดยไม่ได้รับอนุมัติจาก ก.พ. อยู่ก่อน

๔) มีการเลิกหรือยุบหน่วยงานหรือยุบเลิกตำแหน่ง

ข้าราชการที่ถูกสั่งให้ออก ๔ กรณีดังกล่าวจำเป็นต้องใช้สิทธิร้องทุกข์ ดังนั้น การร้อง ทุกข์เป็นวิธีการหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้ระบายความคับข้องใจในการปฏิบัติ ของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรบุคคลว่ามีการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เพื่อให้ ผู้บังคับบัญชาได้มีโอกาสดทบทวน แก้ไข หรือชี้แจงเหตุผลให้ผู้ร้องทุกข์ได้ทราบ และเข้าใจ หรือเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไป หรือ ก.พ.ค. พิจารณา แล้วแต่กรณี เพื่อให้ ความเป็นธรรมแก่ตนตามสมควร

๑๕. ความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งที่ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุ ตามมาตรา ๕๗ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ จะดำเนินการทางวินัยโดยไม่ต้องสอบสวนก็ได้ มีอย่างไรบ้าง

ตามหมวด ๕ ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๖๔ และ ข้อ ๖๕ กำหนดกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง แยกออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. กรณีที่เป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง แยกออกได้ ๓ ลักษณะ

- ๑.๑ รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชา
- ๑.๒ ให้ถ้อยคำรับสารภาพและมีการบันทึกไว้เป็นหนังสือ
- ๑.๓ มีหนังสือรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือคณะกรรมการสอบสวน

๒. กรณีที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แยกออกได้ ๓ ลักษณะ

- ๒.๑ ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลานานเกินกว่าสิบห้าวัน (๑๕ วัน) โดยไม่กลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการอีกเลย
- ๒.๒ กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด ให้จำคุกหรือให้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- ๒.๓ รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชา ดังนี้
 - (๑) ให้ถ้อยคำรับสารภาพและมีการบันทึกไว้เป็นหนังสือ
 - (๒) มีหนังสือรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวน หรือสอบสวน หรือคณะกรรมการสอบสวน

๑๖. เมื่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีคำสั่งลงโทษทางวินัยข้าราชการในสังกัดแล้ว จะต้องรายงานการดำเนินการทางวินัยข้าราชการดังกล่าวแก่ผู้ใด อย่างไร

ตามมาตรา ๑๐๓ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดว่า เมื่อผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษตาม พ.ร.บ. นี้หรือลงทัณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการโดยเฉพาะ หรือสั่งยุติเรื่อง หรืองดโทษแล้ว ให้รายงาน อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งผู้ถูกดำเนินการทางวินัยสังกัดอยู่เพื่อพิจารณา เว้นแต่เป็นกรณีดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการต่างกระทรวงกัน หรือกรณีดำเนินการทางวินัยตามมติ อ.ก.พ. กระทรวง ตามมาตรา ๙๗ วรรคสอง ให้รายงาน ก.พ. ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ ก.พ. กำหนด ซึ่งตามข้อ ๓ ของระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยการรายงานการดำเนินการทางวินัย และการสั่งให้ออกจากราชการ พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดว่า การรายงาน อ.ก.พ. กระทรวง หรือรายงาน ก.พ. ตามมาตรา ๑๐๓ หรือมาตรา ๑๑๐ แล้วแต่กรณี ให้รายงานเป็นหนังสือภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่มิคำสั่ง โดยให้ส่งสำเนาคำสั่งจำนวนสองฉบับ พร้อมทั้งต้นฉบับสำนวนการสืบสวนสอบสวนการดำเนินการทางวินัยหรือสำนวนการพิจารณาดำเนินการสั่งให้ออกจากราชการไปด้วย ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รายงาน อ.ก.พ. กระทรวง หรือ ก.พ. ให้แจ้งผลการดำเนินการให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ทราบด้วย

๑๗. การสั่งยุติเรื่อง ตามมาตรา ๙๒ และมาตรา ๙๓ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กับการให้ยุติเรื่อง ตามมาตรา ๙๑ แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

การสั่งยุติเรื่อง ตามมาตรา ๙๒ หรือมาตรา ๙๓ หมายถึง กรณีที่มีการกล่าวหาว่าข้าราชการกระทำผิดวินัยและผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนหรือพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีมีมูล จึงได้ดำเนินการสอบสวนทางวินัยแล้วแต่กรณี แต่ผลการสอบสวนยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัย จึงสั่งยุติเรื่อง โดยการสั่งยุติเรื่องต้องทำเป็นคำสั่ง ระบุชื่อ และตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหา และผลการพิจารณาตามแบบที่สำนักงาน ก.พ. กำหนด ทั้งนี้ ตามข้อ ๖๖ ของกฎ ก.พ.ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ สำหรับการยุติเรื่อง ตามมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง เป็นกรณีที่มีการกล่าวหาว่าข้าราชการกระทำผิดวินัยและผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาแล้วเห็นว่า ไม่มีมูลตามที่มีการกล่าวหา ก็จะทำให้ยุติเรื่องดังกล่าวซึ่งกรณีนี้ไม่จำเป็นต้องรายงานการดำเนินการทางวินัยดังกล่าวไปยัง อ.ก.พ. กระทรวง

สอบถามเพิ่มเติม
ติดต่อ ส่วนงานวินัย (สวณ.)
กรมการปกครอง
โทร ๐๒ - ๒๒๓ - ๙๔๗๑
ต่อ ๒๔๙ - ๒๖๔

